

"ОБРАЧУН И АНАЛИЗА ЕКОНОМСКИХ РЕЗУЛТАТА ПОСЛОВАЊА У ФУНКЦИЈИ УНАПРЕЂЕЊА ОДРЖИВОСТИ ПОЉОПРИВРЕДНИХ ГАЗДИНСТАВА"

Организатор семинара: Пољопривредни факултет Нови Сад - Департман за економику пољопривреде и социологију села

Финансијер семинара: Покрајински секретаријат за пољопривреду, водопривреду и шумарство АПВ

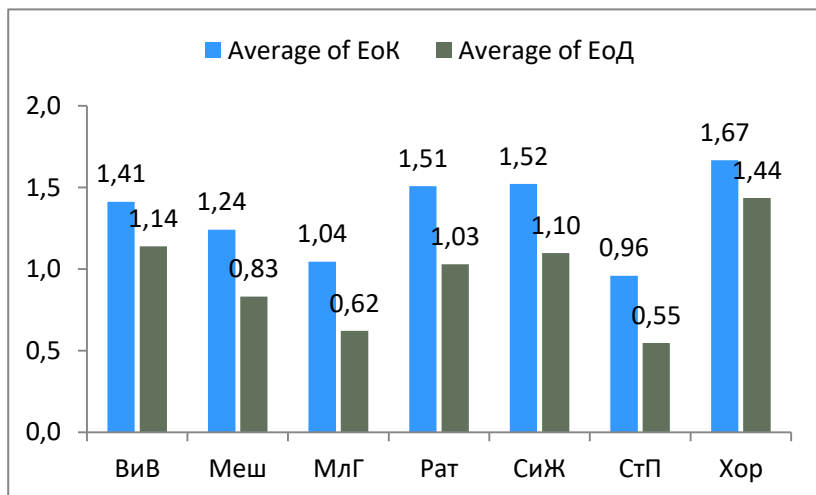
На Пољопривредном факултету у Новом Саду у оквиру Департмана за економику пољопривреде и социологију села, 01. децембра 2022. године, одржан је едукативни семинар под називом: „Обрачун и



анализа економских резултата пословања у функцији унапређења одрживости пољопривредних газдинстава“. Семинар је одржан под покровитељством Покрајинског секретаријата за пољопривреду, водопривреду и шумарство које је доделило средства организатору на основу Конкурса за доделу средстава за одржавање научно стручних активности у 2022. години на територији АП Војводине. Учесници семинара били су представници покрајинског секретаријата, чланови Катедре за економику пољопривреде, саветодавци из стручних служби са подручја АПВ и студенти четврте године Агроекономије на Пољопривредном факултету.

Након отварања и поздравних речи од стране проф. др **Драгана Милића**, испред Катедре за економику пољопривреде, проф. др **Тодора Марковића**, испред Института за економику пољопривреде и проф. др **Вељка Вукоја**, испред организатора скупа, прешло се на едукативна предавања.

У првом делу семинара, маг. аекон. **Александар Миљатовић**, асистент на у.н.о. Рачуноводство и економика пољопривредних газдинстава на Пољопривредном факултету у Новом Саду имао је презентацију на тему: „Основни индикатори економске одрживости пољопривредних газдинстава“. Он је истакао да економска одрживост представља један од три основна стуба одрживе пољопривреде, уз социјалну и еколошку одрживост. Индикатори који се најчешће користе у оцени економске одрживости се могу сврстати у четири групе: профитабилност, ликвидност, задуженост и продуктивност. Акцент је био на показатељима продуктивности, односно оцени економске одрживости пољопривредних газдинстава на основу опортунитетних трошкова фактора производње (рад, капитал и земљиште). На основу конкретне анализе, користећи FADN податке, приметно је да газдинства која се баве хортикултуром и повртарством имају највећи коефицијент краткорочне (ЕоК) и дугорочне економске



одрживости (Еод), док су газдинства са подручја АП Војводине дугорочно економски одржива у свим посматраним типовима производње.

Дипл. аекон. **Угљеша Тркуља** из ПСС Рума, одржао је презентацију на тему: „Функционисање и развој FADN система у Републици Србији – прикупљање података и израда агроекономских анализа у функцији подизања нивоа одрживости пољопривредних газдинстава“. Пољопривредни саветодавци имају велику улогу у функционисању FADN система у Републици Србији преко прикупљања података са газдинстава. Ови подаци касније пролазе више фаза евалуације, после чега могу да се користе као повратна информација газдинству за унапређење квалитета управљања односно подизање нивоа одрживости газдинстава, затим на макро нивоу у креирању мера аграрне политике, у научно-образовне сврхе, за потребе саветодавног рада и сл. FADN систем је уведен код нас 2011. године, међутим на почетку узорак је био врло мали па се и подаци самим тим нису у значајној мери користили за озбиљније анализе. Последњих неколико година, узорак је значајно већи а подаци су достигли ниво потребан за израду квалитетних агроекономских анализа (између осталог и горепоменуће анализе економске одрживости газдинстава). У излагању је истакнут значај овог система за аграрну политику једне земље, а као основни недостатак, који је потребно кориговати како би FADN систем био још бољи, апострофирана је недовољна мотивисаност газдинстава за улазак у FADN узорак.

Други део семинара започео је излагањем маг. аекон. **Тихомира Новаковића**, асистента на статистичким предметима на тему: „Примена статистичких метода у оцени економске одрживости пољопривредних газдинстава“. Истакнуто је да се у оцени економске одрживости газдинстава, може користити техничка ефикасност газдинстава као један од показатеља њихове продуктивности. Приказао је методе који се користе у оцени техничке ефикасности газдинстава, при чему је акценат ставио на стохастичку граничну производну функцију. Овај модел подразумева параметарски приступ оцени техничке (не)ефикасности газдинстава. На основу спроведене анализе, закључак је да су домаћа газдинстава у великој мери технички неефикасна, а главне разлоге за висок проценат технички неефикасних газдинстава треба тражити у факторима који се налазе под контролом газдинстава. Фактори који нису под контролом газдинстава (клима, административне мере) немају утицај на остварену техничку (не)ефикасност.

Дипл. аекон. **Милан Делић** из ПСС Нови Сад имао је предавање под називом: „Значај ИПАРД-а и других европских и домаћих развојних фондова за подизање нивоа одрживости пољопривредних газдинстава“. Приликом свог излагања је истакао да је у протеклом периоду доста урађено поводом обнове старе и дотрајале механизације и друге опреме, подизања нових објеката и сл. Све ово у циљу подизања одрживости пољопривредних газдинстава, између осталог. С тим у вези, ИПАРД и други фондови су предвидели додатна средства за све већи број заинтересованих корисника. У наредном периоду ће домаћи произвођачи моћи да аплицирају и за средства по основу диверзификације пољопривредних газдинстава и развоја пословања, што је нова мера код нас. Такође, дипломирани агроекономисти имаће могућност да пронађу запослење као пружаоци консултантских услуга у будућем периоду због повећаног обима посла у поступку апликације за расположива средства, сматра Милан.

Др **Марица Петровић**, доцент на у.н.о. Социологија на Пољопривредном факултету у Новом Саду имала је презентацију на тему: „Основни индикатори социјалне одрживости пољопривредних газдинстава и руралних заједница у АПВ“. Она је у свом излагању истакла да је у мање развијеним и земаљама у развоју акценат свакако на економској одрживости, али и да социјална одрживост има немерљив значај, превасходно за останак млађе популације на селима и очување руралних заједница. Јасно је дефинисала који се социјални индикатори најчешће користе у оцени одрживости газдинстава и руралних заједница, и указала на недостатак одговарајућих података као највећи проблем са којим се суочавају социолози који се баве овом проблематиком у нашој земљи.

На крају овог семинара, мр **Љубиша Шевкушић**, докторанд и др **Вељко Вукоје**, редовни професор на Пољопривредном факултету у Новом Саду имали су излагање на тему: „Анализа финансијских перформанси предузећа из области пољопривреде и прехранбене индустрије АПВ“. Две поменуће привредне гране значајно партиципирају у бруто домаћем производу Републике Србије (10,6%), што



довољно говори о њиховом значају. С тим у вези, неопходно је сагледати стање у овом сектору у циљу сагледавања потпуније слике о одрживости пољопривреде код нас. Акцент је стављен на анализу кључних перформанси финансијског резултата и финансијског положаја предузећа. Пољопривреда у последњих осам година бележи позитивне али скромне стопе рентабилности, док прехранбена индустрија има нешто више стопе у односу на пољопривреду.. Евидентна је поремећеност финансијске

равнотеже код обе посматране гране, с тим да је проблем израженији код пољопривреде где је нето обртни фонд до 2015. године био негативан. Приметни су бројни проблеми у пословању ових предузећа који су хронични и датирају од транзиционог периода, међутим присутне су и позитивне тенденције (смањење задужености, благи пораст стопе рентабилности и сл.) које указују на то да ова предузећа имају потенцијал да прерасту у одржива.

По завршетку семинара подељени су сертификати учесницима који су изразили наду да ће се семинар одржати и наредне године. Много је актуелних тема из области рачуноводства и економике пољопривредних газдинстава које би могле бити обрађене у едукативном делу семинара, па је интенција да се на овај начин воде дискусије и долази до модела за решавање раличитих проблема са којима се суочавају пољопривредна газдинства код нас.